

non appareat littera *ain* initio horum duorum versiculorum, ut numerus et ordo litterarum alphabeti postulabatur. Sed vox *injusti*, que est apud Græcos et Latinos, apud Hebræos esset עֲוֵרִים, que incipit per *ain*. Itaque si addatur ad hebræum textum: « Injusti punientur, » vocibus hebraicis constabit ratio alphabeti. Sententia autem horum versiculorum clarissima est, ut explicatione non eget.

Vers. 32. **32. Phe.** OS JUSTI MEDITABITUR SAPIENTIAM, ET LINGUA EJUS LOQUETUR JUDICIUM.

Vers. 33. **33. LEX DEI EJUS** IN CORDE IPSIUS, ET NON SUPPLANTABUNTUR GRESSUS EJUS.

Dixit paulo ante divinam providentiam vigilantiam, ne justi ab impiis opprimantur: nunc addit justos quoque per sapientiam suam, que est etiam Dei donum, effecturos, ut non supplantentur a malitia iniquorum. « Os justi meditabitur sapientiam, » id est, justus sapienter loquetur, et non possit capi in sermone: meditari enim sapientiam ore, nihil est aliud, nisi exercere sapientiam inter loquendum, ut alibi diximus; et ipsum repetit David cum addit: « Et lingua ejus loquetur iudicium, » id est, lingua justi non temere profundet verba, sed loquetur quod justum est, et quod pro tempore dici debet, quod est sapienter loqui. Addit rationem, dicens: « Lex Dei ejus in corde ipsius, » id est, sermo justi sane sapientiæ conditus erit, quia justus habet in corde legem Dei, et propterea dum loquitur, cogitat mandata Dei, ut non delinquat in lingua sua; et propterea « lex est lux, » ut ait Salomon *Proverb. vi*; et, ut idem David ait *Psal. xviii*: « Lex Domini illuminat corda, et sapientiam præstat parvulis; » et ideo non est mirum, si justus qui habet legem in corde, eamque cogitat et diligit, sapienter loquatur. Ex his colligit Propheta: « Et non supplantabuntur gressus ejus, » id est, quia justus semper loquitur, nemo illum supplantando impellet ad casum. Supplantare dicitur, qui plantam alterius tenendo vel impediendo, cadere illum cogit, præsertim quando id astutia potius, quam violentia fit. Ergo non supplantabuntur pedes ejus, ac per hoc non impelletur justus ad casum dolo alicujus iniqui circumventus.

Vers. 34. **34. Zade.** CONSIDERAT PECCATOR JUSTUM, ET QUÆRIT MORTIFICARE EUM.

Vers. 35. **35. DOMINUS AUTEM NON DERELINQUET EUM IN MANIBUS EJUS: NEC DAMNABIT EUM, CUM JUDICABITUR ILLI.**

Declarant hi duo versiculi versiculos duos superiores. « Considerat, inquit, peccator justum, » nimirum observans diligenter quid loquatur, et quid agat, ut supplantet eum; « et querit mortificare eum, » id est, querit supplantando illum occidere. Quod quidem præcipue fieri solet in

judiciis, cum iudex, vel accusator iniquus innocentem aliquem circumvenire et perdere cupit. « Dominus autem non derelinquet eum in manibus ejus, » id est, Dominus non permittit ut peccator habeat justum in potestate, et ideo inspirabit illi sapientiam, ut cognoscat fraudes inimicorum, et sapienter loquendo evitet supplantationes eorum. « Nec damnabit eum, cum judicabitur illi, » id est, iudex non damnabit justum, cum tempus judicii ejus advenit, quia Deus non permittit obscurari justitiam. Verba illa, cum *judicabitur illi*, clariora sunt in textu originali, כִּשְׁפָטוֹ *behiscapto*, et nihil aliud significant, nisi cum ille, justus videlicet, *judicandus erit*; sive, cum *fit ei iudicium*; sive, cum *judicabitur*. Habentur eadem fere verba vers. 12: « Observabit peccator justum, et stridebit dentibus in eum, » etc.; sed ibi de violentia agitur, hic de astutia.

36. **Coph.** EXPECTA DOMINUM, ET CUSTODI VIAM EJUS: ET EXALTABIT TE, UT HEREDITATE CAPIAS TERRAM; CUM PERIERINT PECCATORES, VIDEBIS.

Hortatur Propheta justum, ut speret in Deo, et perseveret in justitia. « Expecta Dominum, » id est, spera in Deo, si forte differri tibi videtur promissio ejus; « et custodi viam ejus, » id est, observa legem ejus, et non declines a via jam inchoata sanctitatis et justitiæ, « ut hereditate capias terram, » id est, ut cum implebitur promissio ejus, possideas quasi propria hereditate terram viventium. « Cum perierint peccatores, videbis, » id est, cum peccatores omnes iudicio divino condemnati perierint, tunc videbis quod nunc speras.

37. **Rescā.** VIDI IMPIIUM SUPEREXALTATUM, ET ELEVATUM Sicut CEDROS LIBANI.

38. ET TRANSIVI, ET ECCE NON ERAT; QUÆSIVI EUM, ET NON EST INVENTUS LOCUS EJUS.

Quia dixerat: « Cum perierint peccatores videbis, » poterat justus querere, quando hoc erit; ideo nunc addit brevi hoc futurum esse. Nam « vidi, inquit, impium superexaltatum, et elevatum sicut cedros Libani, » id est, positum in altissimo gradu dignitatis et potestatis, et radicatum ac fundatum opibus, clientellis, et similibus rebus, ut videretur æterna futura ejus felicitas: et tamen vix « pertransiit, et ecce non erat, » id est, transiens vidi hominem illum elevatum et radicatum, ut cedros Libani, et vix illum pertransiit, et ecce respicio post me, et evanuerat; « quæsiivi » ubi fuisset, et an vestigia remaneret tante magnitudinis, « et non est inventus locus ejus » quasi nunquam ibi fuisset. Hæc verissima esse quotidiana experientia docet. Ubi enim nunc sunt potentissimi illi monarchæ, ut de minoribus laceam, Assyriorum, Persarum, Græcorum et Romanorum? Certe nisi aliquid in libris historicorum legeremus, ignoraremus illos unquam fuisse. Ita nulla supersunt vestigia tante

40. INJUSTI AUTEM DISPERIBUNT SIMUL, RELIQUÆ IMPIORUM INTERIBUNT.

Pergit Propheta in adhortatione, et ait: « Custodi innocentiam, et vide equitatem, » id est, conserva innocentiam erga te ipsum, « et vide equitatem, » id est, judica quod rectum est erga proximos. « Quoniam sunt reliquæ homini pacifico, » id est, quia dabit Deus in præmium homini pacifico, ut relinquat filios post se. Vel altiore sensu, quia multa bona reliqua sunt homini pacifico post mortem ejus. « Opera enim bona sequuntur illos, qui in Domino moriuntur, » ut dicitur *Apoc. xiv*. « Injusti » autem e contrario « peribunt, » ipsi simul omnes nullo excepto, « et reliquæ peribunt cum eis, » quia nec filios in hoc sæculo relinquunt, nec boni aliquid eis reliquum erit, cum omnia in concupiscentiis suis sceleribusque consumperint.

41. **Thau.** SALUS AUTEM JUSTORUM A DOMINO, ET PROTECTOR EORUM IN TEMPORE TRIBULATIONIS.

42. ET ADJUVABIT EOS DOMINUS, ET LIBERABIT EOS, ET ERUET EOS A PECCATORIBUS, ET SALVABIT EOS, QUIA SPERABERUNT IN EO.

Hec est quasi recapitulatio Psalmi totius, et satis aperta et perspicua.

PSALMUS XXXVIII

SECUNDUM HEBRÆOS.

V. v. — 1. **Psalmus David, in rememoratio- nem de Sabbato.**

2. Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me.

3. Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi, et confirmasti super me manum tuam.

4. Non est sanitas in carne mea a facie iræ tuæ; non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum.

5. Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, et sicut onus grave gravatæ sunt super me.

6. Putruerunt et corruptæ sunt cicatrices meæ, a facie insipientiæ meæ.

7. Miser factus sum et curvatus sum usque in finem; tota die contristatus ingrediebar.

8. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusio-nibus, et non est sanitas in carne mea.

9. Afflictus sum, et humiliatus sum nimis; rugiebam a gemitu cordis mei.

10. Domine, ante te omne desiderium

V. s. h. — **Canticum [h. Psalm.] David in commemoratione.**

Domine, ne in ira [h. indignatione] tua arguas me, neque in furore tuo [h. ira tua] corripias me:

Quia sagittæ tuæ infixæ sunt mihi, et tetigit [h. tetigit] me manus tua.

Non est sanitas in carne mea a facie indignationis tuæ: non est pax [al. add. in] ossibus meis a facie peccati mei.

Quia iniquitates meæ transierunt caput meum: quasi onus grave aggravatæ sunt super me.

Computruerunt, et tabuerunt cicatrices meæ, a facie insipientiæ meæ.

Afflictus sum, et incurvatus sum nimis: tota die mœrens ambulabam.

Quia lumbi [al. renes, h. ilia mea] mei impleti sunt ignominia [h. villitate], et non est sanitas in carne mea.

Evigilavi, et afflictus sum nimis: rugiebam a gemitu cordis mei.

Domine, in conspectu tuo [h. coram te] omne

Humana superioria non videt. Quæ sunt inani personat.

potentiæ et tamen humana superbia mortalibus oculis perstringit, ut videre non possunt, quæ tangunt manibus, et credere nolunt, quæ vel inviti sentire et experiri coguntur. Quod attinet ad verba, in hebræo habetur, *vidi impium robustum, fortissimum, sicut indigenam virentem*. Sed Septuaginta Interpretes respicientes ad similitudinem cedri, ut rem magis explicarent, dixerunt, *superexaltatum, et elevatum*; ex quo tamen sequitur ut robustus et fortissimus esset: cedri enim altissime, et robuste, et fortissime sunt. Et pro illo, *sicut indigenam virentem*, vertunt Septuaginta, *sicut cedros Libani*, quia non legerunt, ut nunc habemus, כְּצֵדֵי לְבָנוֹן, *sicut indigenam*, sed una littera transposita, כְּצֵדֵי לְבָנוֹן, *sicut cedros*; et quia cedri virentes in monte Libano potissimum inveniuntur, ideo pro *cedros virentes*, posuerunt *cedros Libani*. Porro ubi nos legitimus, *et transiit*, in hebræo est וַיֵּבֶר, *et transiit*; sed credibile est hebraicum vocem incuria librario-rum esse corruptam unius litteræ mutatione. Nam non solum Septuaginta Interpretes veterum in prima persona, sed etiam S. Hieronymus.

Vers. 10. **39. Schin.** CUSTODI INNOCENTIAM, ET VIDE ÆQUITATEM, QUONIAM SUNT RELIQUÆ HOMINI PACIFICO.

meum, et gemitus meus a te non est absconditus.

11. Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea, et lumen oculorum meorum, et ipsum non est mecum.

12. Amici mei, et proximi mei adversum me appropinquaverunt, et steterunt.

Et qui iuxta me erant, de longe steterunt :
13. Et vim faciebant qui quærebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates, et dolos tota die meditabantur.

14. Ego autem tanquam surdus non audiebam, et sicut mutus non aperiens os suum.

15. Et factus sum sicut homo non audiens et non habens in ore suo redargutiones.

16. Quoniam in te, Domine, speravi : tu exaudies me, Domine Deus meus.

17. Quia dixi : Nequando supergaudeant mihi inimici mei ; et dum commoventur pedes mei, super me magna locuti sunt.

18. Quoniam ego in flagella paratus sum, et dolor meus in conspectu meo semper.

19. Quoniam iniquitatem meam annuntiabo, et cogitabo pro peccato meo.

20. Inimici autem mei vivunt, et confirmati sunt super me, et multiplicati sunt qui oderunt me inique.

21. Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant mihi, quoniam sequebar bonitatem.

22. Ne derelinquas me, Domine Deus meus, ne discesseris a me.

23. Intende in adiutorium meum, Domine Deus salutis meæ.

Argumentum. — Querela animo et corpore graviter affecti, vers. 2-9 ; et ab amicis deserti, simulque ab hostibus afflicti, vers. 10-15 ; quas quidem ærumnas etsi peccatis suis commeruisse fatetur, atamen Deum auxilium suum ei non proorsu subtracturum esse et sperat et optat, vers. 16-23. Hinc strophæ tres.

1. Carmen Davidis, ad revocandum se Jovæ in memoriam.
2. Jova, ne in ira tua corripias me, et ne in æstu tuo castiges me.
3. Nam sagittæ tuæ demissæ (conjectæ) sunt in me, et descendit super me manus tua.
4. Nihil integri est in carne mea propter indignationem tuam, nihil pacis (quietis) in ossibus meis propter peccatum meum.
5. Iniquitates enim meæ transeunt (superando) caput meum, ut onus grave graviores sunt me.
6. Festent, sanie diffluunt ulcera mea (tumores mei), propter stultitiam meam (qua peccavi).

desiderium meum, et gemitus meus a te non est absconditus.

Cor meum fluctuabat, dereliquit me fortitudo mea : et lux oculorum meorum etiam ipsa non est mecum.

Chari mei, et amici [h. sodales] mei contra lepram meam steterunt, et vicini [h. propinqui] mei longe steterunt.

Et irruerant quærentes animam meam : et investigantes mala mihi loquebantur insidias, et dolos tota die meditabantur.

Ego autem quasi surdus non audiebam, et quasi mutus qui non aperit os suum.

Et eram quasi homo [h. vir] non audiens, nec habens in ore suo redargutiones.

Te enim, Domine, exspectabam, tu exaudies, Domine Deus meus.

Quia dixi, ne forte insultent mihi, et cum vacillaverit pes meus, super me magnificentur.

Quia ego ad plagam [al. plagas] paratus sum, et dolor meus contra me [al. add. est] semper.

Quia iniquitatem meam [al. add. ego] annuntio et contristabor pro peccato meo.

Inimici autem mei viventes confortati sunt, et multiplicati sunt odientes me mendaciter.

Et qui reddunt malum pro bono, adversabantur mihi, quia sequebar bonum.

Ne derelinquas me, Domine : Deus meus, ne elongeris a me.

Festina in auxilium meum, Domine [al. add. Deus] salutis meæ.

7. Incurvatus sum, demissus admodum, tota (et omni) die atratus incedo.

8. Nam lumbi mei pleni sunt inflammatione, et nihil integri est in carne mea.

9. Torpeo et contusus sum vehementer, rugio præ fremitu (ob gemitus tumultuantes) cordis mei.

10. Domine, coram te (tibi notum est) omne desiderium meum, et gemitus meus te non latet.

11. Cor meum palpat vehementer, deseruit me robur meum, et lux oculorum meorum, etiam illi non sunt mecum.

12. Amici mei et socii mei e regione (procul) plagæ meæ consistunt, et propinqui mei e longinquo sistunt.

13. Et laqueos ponunt qui appetunt vitam meam ; et qui quærunt malum meum, loquuntur perniciose, et fraudes per totum diem meditantur.

14. At ego, velut surdus, nihil audio ; ac cœc mutus sum, quæ non aperit os suum.

15. Et sum ut homo qui non audit, et cuius in ore non sunt redargutiones.

16. Nam te, Jova, exspecto ; tu exaudies, Domine, mi Deus.

17. Nam dixi (precibus ad te fuis) : Ne latentur de me hostes ! Cum nutat pes meus, contra me fastuose agunt.

18. Nam ego ad lapsum (propr. claudicationem) paratus (proximus), et dolor meus (e peccatis) continuo coram me est.

19. Nam iniquitatem meam confiteor, sollicitus sum ob peccatum meum.

20. Et hostes mei vivunt (valentque) et potentes sunt, et multi sunt osores mei immeriti.

21. Et rependentes malum pro bono adversantur mihi, pro eo quod persecutus sum bonum.

22. Ne derelinquas me, Jova ; Deus meus, ne sis longinquus a me.

23. Festina ad auxilium meum, Domine, salus meæ.

NOTE.

Vers. 4. *Pacis* ; Maurer, *sanitatis*. Quæ inde ab hoc versu usque ad 11 proferuntur, de morbo videntur intelligenda, quamquam ea improprie accipienda esse quidam monent. — Vers. 5. Pro *iniquitates* Maurer vertit *miseria*, i. e. iniquitatum *pæna* per metonym. : non male. — Vers. 7. *Atratus*, et squalidus, lugentium more. — Vers. 8. *Inflammatione*. Quia vero קרר et vilipendendi notionem habeat, hinc Vulgatus vertit, *illusionibus*, quasi vates diceret, se execrabili morbo in ea corporis parte laborare, ita ut illud et ab inimicis irrideri posset propter ejus ignominiam. — Vers. 11. *Ille* pro *illa* lux. Ubi enim subjectum effluunt duo nomina, quorum prius est constructum, ibi prædicatum, si fieri potest per sensum, i. e. si vis subjecti primaria posita est in nomine posteriori ; interdum refertur ad nomen posterius. *Non sunt*, præ

morbo, aut lacrymis. — Vers. 17. Alii cum priori membro jungunt posteriori ita: *hostes*, qui, cum nutat pes meus, contra me, etc. — Vers. 20. *Potentes*, viribus puta; Ewaldus, numero. — Versum 21 cum praecedenti jungit Rosenmullerus: *qui rependant... qui adversantur*, etc.

BELLARMINI EXPLANATIO.

PSALMUS XXXVII.

TITULUS ET ARGUMENTUM.

Psalmus David, in renovationem de Sabbato.

Titulus hujus Psalmi in hebreo codice non facit mentionem *Sabbati*, sed solius *rememorationis*; tamen placuit Interpretibus Septuaginta, viris gravissimis, exploandi gratia, addere vocem *Sabbati*. Videtur autem satis apta esse explicatio S. Augustini, quam etiam sequitur S. Gregorius, ut hic Psalmus, qui unus est ex his, qui proprie ad penitentiam pertinent, compositus sit a penitente Davide, in rememorationem *Sabbati*, id est, quietis amissae in statu innocentiae, vel promissae in resurrectione iustorum. Posset etiam intelligi de Sabbato quod agit bona conscientia, dam gratia Dei frui; et quod amittit, qui peccat; et cujus cum genui recordatur, qui veram penitentiam agere incipit. Argumentum Psalmi est oratio penitentis, similis illi quae habetur in Psalmo vi, qui idem omnino principium habet, et valde probabile est compositam fuisse hanc orationem eo tempore, quo David fugit de Jerusalem ob persecutionem Absalonis.

EXPLICATIO PSALMI.

Vers. 1. 4. DOMINE, NE IN FURE TUO ARGUAS ME, NEQUE IN IRA TUA CORRIPIAS ME.

Precatur David penitens, ut Deus cum non puniat in ira et furore suo, ut iudex cum reis facit, sed in misericordia, ut medicus cum aegrotis se gerit. Vide quae diximus ad initium *Psalmi* vi, ubi ostendimus nihil interesse hoc loco inter furorem et iram, et inter arguere et corrumpere. Si tamen placeat discrimen admittere, poteris cum S. Augustino et S. Gregorio dicere, illos argui in furore, qui damnantur ad gehennam; illos in ira corripi, qui post mortem in igne purgatorii cruciantur: Prophetam autem precari Deum, ut hic illum puniat pro peccatis admissis, non in purgatorio, vel gehenna. Monet autem S. Augustinus non esse contemnendum ignem purgatorii, quoniam gravior est ille ignis, quam quicquid pati potest homo in hac vita. Illud quoque addendum est, quamvis hoc loco, et in *Psalmi* ii, vers. 5, et *Psalmi* vi, vers. 1, accipiatur ira Dei pro damnatione ex justitia, tamen sibi accipi aliquando pro zelo patris, qui irascitur filiis, non ut perdat, sed ut custodiat.

Vers. 2. 2. QUONIAM SAGITTE TUE INFIXE SUNT MIHI, ET CONFIRMASTI SUPER ME MANUM TUAM.

Quia noverat Propheta nihil esse utilius ad veniam peccatorum impetrandam, quam plene cognoscere miseriam peccati, et eam cum Domino deplorare; deflet in hoc versiculo et aliquot sequentibus infelicitatem, quam secum adfert lethale peccatum. Ait igitur: « Non arguas me in ira tua, » quoniam ea gravissima est, ut jam experientia didici. Siquidem « sagittae tuae infixae

sunt mihi, » id est, multae tribulationes, te puniente peccatum meum, acciderunt mihi; « et confirmasti super me manum tuam, » id est, sagittae tuae infixae sunt mihi, et non leviter tantum tetigerunt, quia tu manum tuam aggravasti super me, ut sagittae profundius penetrarent. Videtur autem per has tribulationes et supplicia intelligere mortem filii ex Bethsabee suscepti, stuprum filiae a proprio ejus fratre illatum, eandem Ammonis filii, incestum et adulterium uxorum suarum a proprio filio patratum, expulsionem suam a regno, et alia id genus, quae propter peccatum suum, Domino ulciscente, perpessus est. Fortasse etiam sagittae vocat verba illa increpatoria et comminatoria, quae a Nathan Dei nuntio audivit, II Reg. xii: « Haec dicit Dominus Deus Israel: Ego unxi te in regem super Israel, et ego erui te de manu Saul, et dedi tibi domum Domini tui, et uxores Domini tui in sinu tuo, dedique tibi domum Israel et Juda. Quare ergo contempsisti verbum Domini, ut faceres malum in conspectu meo? Uriam Ethaeum percussisti gladio, et uxorem illius accepisti in uxorem tibi. Quamobrem non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum, » etc. Certe ista exprobratio beneficiorum, et comminationum penarum pupugit sine dubio gravissime animum Davidis, et verecundia, timore et dolore vehementissimo illum affectit.

3. NON EST SANITAS IN CARNE MEA A FACIE IRE TUE, NON EST PAX OSSIBUS MEIS A FACIE PECCATORUM MEORUM.

Describit effectum sagittarum Domini, ne dicit se vehementer conturbari, nec requiescere posse, dum iram Dei et peccata sua recogitat, quae iram

Ignis purgatorii non contemnendus.

Ob adalterium quot et quanta passus sit David.

Peccatum David videtur quoniam grave fecerat.

illam meruerunt. « Non est sanitas, inquit, in carne mea a facie irae tuae, » id est, aspectus irae tuae, quae mihi semper ante oculos mentis versatur, carnem meam mœrere et tabescere facit. Dolor enim animi carnem quoque affligit et extenuat, pallere et languere cogit. « Non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum, » id est, aspectus deformitatis et gravitatis culpae meae ita me conturbat, ut nulla mihi sit requies, et ipsa etiam ossa mea contremiscant.

Vers. 4. 4. QUONIAM INIQUITATES MEAE SUPERGRESSAE SUNT CAPUT MEUM, ET SICUT ONUS GRAVE GRAVATAE SUNT SUPER ME.

Reddit rationem cur tantopere conturbetur, dum respicit peccata sua, et dicit rationem esse, quia peccata sunt multa et magna. De multitudine dicit: « Quoniam iniquitates meae supergressae sunt caput meum, » id est, in tantum cumulum creverunt, ut me quasi obruant: quomodo obruitur aquis, qui ita profundum fluvium ingreditur, ut aquae supergrediantur caput ejus. De magnitudine dicit: « Et sicut onus grave gravatae sunt super me, » id est, peccata mea quasi pondus importabile gravant humeros animae meae, quia super vires meas est, pro tam gravi debito satisfacere. Id clarior est in textu hebraico, ubi illud, *super me*, significat proprie, *super vires meas*, sive gravius quam ferre possim. Peccatum Davidis fuit adulterium cum homicidio conjunctum, sed verus penitens multas valde deformitatus in eo considerat. Nam offendit David servum fidelem, cui uxorem et vitam eripuit: offendit Bethsabee, quam ad peccandum induxit, et spiritualiter interfecit: offendit uxores proprias, quibus fidem non servavit: offendit populum universum, imo etiam infideles ipsos malo exemplo, unde Nathan dixit III Reg. xii: « Blasphemare fecisti inimicos nomen Domini; » offendit denique Deum, cujus leges aperte praevicatus est. Itaque si numerentur tot offensiones et tot delicta, quot personas illo suo peccato David offendit, non sine causa dicere poterit idem David: « Iniquitates meae supergressae sunt caput meum. » Deinde gravitas peccati ex circumstantiis cognosci potest; nam occidit David Uriam, primo innocentem, secundo fidelissimum, tertio qui tum Davidi militabat, quarto quia uxorem ejus polluerat per adulterium, quasi vellet, quia injuria illum affecerat, majori adhuc injuria afficere; quinto, quia ipsum eundem ministrum suae mortis esse voluit; sexto, quia cum scripsit ad Joab, ut Uriam occideret, credi voluit, illum magni alicujus criminis reum esse, et eo modo famam ejus maculavit. Sed ingratitudo erga Deum praecipua causa est gravitatis peccati Davidis. Deus enim in unum Davidem omnia fere dona temporalia et spiritualia abundantissime contulit. Illum enim regem magnam, prophetam eximium, imperatorem fortis-

simum fecit; donavit prudentia, robore, pulchritudine, divitiis, omnibus bonis, quae ab hominibus expeti possunt: quae certe omnia gravissimum reddebant peccatum ejus, quod cum ipse appenderet in statera diligentissime considerationis, merito dicebat: « Iniquitates meae sicut onus grave gravatae sunt super me. » Atque haec est causa cur sensum doloris, quem par esset, ex peccatis suis pauci percipiant, quia peccati magnitudinem pauci in statera serie considerationis appendunt.

Vers. 5. 5. PUTRERUNT ET CORRUPTAE SUNT CICATRICES MEAE, A FACIE INSPIENTIAE MEAE.

Haec pertinent ad tempus illud, quod intercessit inter peccatum adulterii, et admonitionem Nathan prophetae, quod fuit plusquam novem mensium. Siquidem Nathan Davidem corripuit, postquam natus fuerat puer ex adulterio illo conceptus, ut dicitur II Reg. xii. Toto igitur illo tempore disulit David curare vulnera peccati sui per penitentiam. Interim autem obducta erat quaedam quasi cicatrix oblivionis, quae non sinebat vulnus agnoscere; sed revera cicatrices illae putrescebant, et vulnera graviora, magisque incurabilia fiebant, atque hoc est, quod nunc deplorat, dicens: « Cicatrices meae, » non ex arte medici curantis, sed ex negligentia et oblivione superinductae, « putrescunt, et corruptae sunt a facie insipientiae meae, » id est, insipientia mea, quae causa fuit, ut vulnera mea non adverterem, eadem fuit etiam causa, ut ipsa vulnera putrefacta foetorem scandali latus longiusque diffunderent. Per cicatrices hoc loco non intelliguntur signa, quae remanent post curationem plagae, sed intelligitur plaga non curata, quae solet claudii ad modum cicatricis, et quia non est expressus sanguis corruptus ex ea, « neque ipsa fota oleo, aut circumligata, » ut dicitur Iesai. i; ideo putrescit, et corrumpitur. Id colligitur ex textu originali, ubi habetur vox *חבורות* *chaburoth*, quae non significat cicatrices proprie dictas, sed *uxorem*, et *plagam tumentem*: quare vel in latina editione accipiuntur cicatrices pro plagis, vel, ut diximus, pro cicatricibus, quae per se fiunt, dum vulnus non curatur, sed per se clauditur, et plaga negligitur et corrumpitur.

Vers. 6. 6. MISER FACTUS SUM, ET CURVATUS SUM USQUE IN FINEM: TOTA DIE CONTRISTATUS INGREDIEBAR.

Ex corruptione illa factum est, ut David miser et curvus fieret; quod potest intelligi duobus modis, primo de culpa, secundo de poena. Nam qui graviter peccat, praesertim peccato luxuriae, hoc ipso fit miser, quia relicto Deo, in quo est nostra beatitudo, curvatur ad terram, et fit jumentis similis, ac per hoc miser, et miser valde: et hoc significat illud, *usque in finem*, nimirum, miser et curvatus sum adeo, ut miserior et magis curvatus fieri non poterim, cum a delectatione an-

Peccatum in serie reddidit curvam et valde miserum.

golorum curvatus sim ad voluptates pecorum. Id colligitur ex textu hebraico, ubi habetur, כָּרְוִי כָרְוִי מִדְּכַרְוִי, miser et curvatus sum usque valde. Proinde illud, in finem, non significat, usque ad finem vite, vel usque ad finem temporis, vel usque in æternum, sed usque ad finem curvationis, ut magis curvari nequeam. Nam versu octavo ubi legitur: « Humiliatus sum nimis, » eadem est vox hebraica, quam Interpres nunc verit, usque in finem, nunc nimis, aut valde. Potest etiam intelligi de peccata; nam qui peccat peccato luxurie, miser efficitur, et curvatus valde propter conscientie remorsum, timorem ire divine, et verecundiam humiliantem et confundentem, ut non audeat talis homo ad celum oculos levare. Sed potest etiam utraque intelligentia simul conjungi, ut sensus sit: Miser factus sum miseria culpæ et peccati, et curvatus valde, tum quia faciem animæ, quam defixam in Deo habere debui, converti ad carnales et infimas voluptates; tum quia pudore celum aspicere non possum, et humilis atque abjectus terram aspicere cogor; et propter hæc omnia, « tota die contristatus ingrediebar, » id est, semper conscientia mordente et accusante, tristis ac mœrens incedebam: que enim letitia esse potest homini misero, si miseriam suam agnoscat?

Vers. 7. 7. QUONIAM LUMBI MEI IMPLETI SUNT ILLUSIONIBUS, ET NON EST SANITAS IN CARNE MEA.

Vers. 8. 8. AFFLICTUS SUM, ET HUMILIATUS SUM NIMIS: RUGIERAM A GEMITU CORDIS MEI.

Transit Propheta a peccato suo particulari ad corruptionem generalem, quam in carne sua experiebatur ex peccato primi parentis, unde peccatum illud suum particulare tanquam ex fonte manaverat: et ex ea corruptione dicit se affligi et humiliari, et continuo gemere et rugire. « Quoniam, inquit, lumbi mei, » hoc est, pars illa bestialis et concupiscens, disrupto freno justitiæ originalis, parit perpetuo desideria ignominiosa et turpia, et ideo repletur illusionibus spirituum malignorum; « et non est sanitas in carne mea, » quia non habitat in ea bonum, sed malum passionum varium, quæ illam infirmam reddunt; ideo « afflictus sum et humiliatus sum nimis, » quia pudet me hominem ratione præditum, ejusmodi bestialibus motibus non posse carere; et ideo « rugiebam » præ dolore, « a gemitu interiore cordis mei » provocatus ad rugitum et clamorem exteriorem. Scio Rabbinos, et qui eos sequuntur, fabulari nescio quid de morbo corporali et fœtente, quo David laboraverit in partibus corporis pudendis; sed SS. Patres nostri Ambrosius, Hieronymus, Augustinus et Gregorius in commentariis hujus loci referunt hos versiculos ad carnalem concupiscentiam, ut similis sit hæc Davidis querimonia illi, quæ legitur apud Apostolum Rom. vii: « Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, et captivantem me in lege peccati. Infelix ego homo, quis me li-

berabit? » etc. S. Ambrosius et S. Augustinus legunt, anima mea impleta est illusionibus, ubi nos legimus, lumbi mei impleti sunt illusionibus. Sed accidit hoc, quia apud Græcos lumbi dicuntur φῦξι, et animæ dicuntur φῦξι, unica littera addita. Proinde facile fuit corrumpi græcum textum, ob litterarum similitudinem, quæ nulla est in textu hebraico. Itaque lectio ea est quæ cum textu hebraico et latino concordat. Quod autem vox hebraica, pro qua habemus illusionibus, significare videatur proprie ignominiam, ut Hieronymus verit, non variat sensum: nam qui repletus est ignominia, ille derisioni expositus est. Quod vero S. Hieronymus verit evylyovi, pro eo quod nos habemus afflictus sum, non video quid secutus sit. Vox enim quam nunc habemus in textu hebraico, debilitari proprie significat; debilitari autem et affligi pro eodem accipi possunt.

9. DOMINE, ANTE TE OMNE DESIDERIUM MEUM, Vers. 9. ET GEMITUS MEUS A TE NON EST ABSCONDITUS.

Quia dixerat gemitum cordis sui excitare rugitum, declarat ad quem gemat corde, ac dicit gemere se ad illum, qui seruat rugitum corda, et scit quid desideret spiritus. « Domine, inquit, ante te omne desiderium meum, » id est, tu, Domine, solus vides omne desiderium meum, quod non est aliud, nisi ut aliquando liberer a concupiscentia mala, ut perveniam ad sabbatum perfectæ quietis; et de hac re « gemitus meus » interior alibi non est absconditus. » Simile quid Apostolus dicit, cum ait Rom. viii: « Et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei expectantes redemptionem corporis nostri. »

10. COR MEUM CONTURBATUM EST, DERELIQUIT Vers. 10. ME VIRTUS MEA, ET LUMEN OCULORUM MEORUM, ET IESUM NON EST MECUM.

Pergit describere corruptionem nature humane, ac dicit: « Cor meum conturbatum est, » quod significat bellum intestinum ex rebellionem partis inferioris a superiore, et addit: « Dereliquit me virtus mea, » quia nata ex illa rebellionem tanta infirmitas, ut homo velit, nolit, patiatur desideria mala, et dicat cum Apostolo Rom. vii: « Velle adjacet mihi, perficere autem non invenio. » Addit postremo: « Et lumen oculorum meorum, et ipsum non est mecum, » quia non solum infirmitas in voluntate, sed etiam inoperantia in mente ex eadem rebellionem orta est. Sepere enim de rebus judicamus, non ut sunt, sed ut nobis male affectis videntur, quomodo febricitantes, quod dulce est, amarum judicant, et quod amarum dulce. Itaque non ait: « Lumen oculorum meorum extinctum est, » sed « non est mecum; » nam lumen intelligentiæ et orationis est quidem in anima rationali; sed quia corpus quod corrumpitur, aggravat animam, sepe impedit carnalibus passionibus, illo non possumus uti, ideo dicit: « Et lumen oculorum meorum, et ipsum,

Mala que peccatum luxurie sequuntur.

inquam, lumen oculorum meorum, » interiorum videlicet, « non est mecum, » dum operor, licet in me sit. Proinde est in me quoad essentialiam, non est mecum quoad usum.

Vers. 11. 11. AMICI MEI ET PROXIMI MEI ADVERSUM ME APPROPINQUAVERUNT, ET STETERUNT.

Posteaquam descripsit bellum intestinum, quod intra hominem continuo geritur, describit etiam bella externa, persecutiones et detractiones, quæ omnia peccatorum pœnæ sunt. Ac primum queritur quod amici et proximi facti sint illi inimici, quod accidit præcipue in rebellionem Absalonis filii, cum quo multi amicorum et proximorum Davidis adversum eum conspirarunt. Sed moderni expositores ex textu hebraico longe aliter exponunt, quam veritas Vulgate editionis habet; textus hebraicus nunc habet, אֲחֵי רֵעֵי כִנְנָדוּ לִי, amici mei et proximi mei a regione lepræ mea steterunt. Quomodo etiam fere verit S. Hieronymus, ex quo multi colligunt, hoc loco tantam significari amicos et proximos Davidis, non quidem factos esse illi inimicos, sed non fuisse ausos accedere ad eum juvandam, vel consolandum; et ideo a regione procul stetisse. At cum versio Septuaginta Interpretum habeat ἠρῶσα, et latinus Interpres antiquus reddiderit, appropinquaverunt, certe nimis durum videtur dicere, non appropinquaverunt, sed longe steterunt; neque obstat vox hebraica: nam illud, כִּנְנָדוּ, quod vere significat lepræ mea, vel plaga mea, Septuaginta Interpretes, qui habuerunt codices correctiores, legerunt כִּנְנָדוּ, appropinquaverunt. Sunt enim litteræ eadem, excepta ultima, quæ facillime mutatur in alteram, cum non differant, nisi quod una est paulo major, quam altera. Iod enim si paulum extendatur, efficitur rau, et ideo vitio librariorum facillime configit, ut una poneretur pro alia. At, inquit, in versiculo sequenti dicitur, « de longe steterunt. » Verum est, sed non est sermo de iisdem personis, ut jam dicemus.

Vers. 12. 12. ET QUI JUNCTA ME ERANT DE LONGE STETERUNT, ET VIM FAGEBANT QUI QUÆREBANT ANIMAM MEAM.

Dixit amicos et proximos, ut Absalonem et socios ejus, factos esse inimicos, et adversum se appropinquasse et stetisse, ut nocerent; nunc dicit alios, qui juncta eum esse solebant, ut milites, aut servos, longe recessisse, nec adesse voluisse tempore persecutionis; et interim inimicos vi magna conatos esse vitam illi adimere, I Reg. ii. Neque solum habuit David, « qui quærerent animam ejus, » id est, qui quærerent eum occidere, ut milites Absalonis; sed habuit etiam, qui detrahebant honori et famæ ejus, ut Semai, « qui maledixit ei maledictione pessima, » et alios, qui consilia dolosa contra eum dabant, ut Achitophel et alios; ideo subiungit:

13. ET QUI INQUIREBANT MALA MIHI, LOCUTI VERS. 13. SUNT VANITATES, ET DOLOS TOTA DIE MEDITABANTUR.

14. EGO AUTEM TANquam SURDUS NON AUDIE- Vers. 14. BAM, ET SICUT MUTUS NON APERIENS OS SUUM.

15. ET FACTUS SUM SICUT HOMO NON AUDIENS, Vers. 15. ET NON HABENS IN ORE SUO REDARGUTIONES.

Hæc perspicua sunt et verissima, quod præcipue intelligi potest ex lib. II Reg. cap. xvi, ubi cum Semai malediceret Davidi, eumque virum Bellial appellaret, et regni invasorem, David incredibili patientia eum sustinuit, neque permisit ut ullus ei noceret eumve reprehenderet; sic « factus est quasi surdus, et non audiens, et tanquam mutus, et non habens in ore suo redargutiones. »

16. QUONIAM IN TE, DOMINE, SPERAVI; TU Vers. 16. EXAUDIES ME, DOMINE DEUS MEUS.

Reddit tres rationes, cur ita obsurderit et obmutuerit: prima est, quia utilius sibi existimavit sperare in Domino, quam in sua propria defensione. Ait igitur: Obmutui, « quoniam in te, Domine, speravi; » non attendi quanta illi falsa et vana in me iactarent, quoniam sciebam a te omnia audiri et cognosci, in quo semper speravi, qui es iudex justus, et reddens unicuique secundum opera sua; et quia « in te speravi, tu exaudies me, Domine Deus meus, » et liberabis a labiis iniquis, et a lingua dolosa.

17. QUIA DIXI, NEQUANDO SUPERGAUDEANT MIHI Vers. 17. INIMICI MEI: ET DUM COMMOVENTUR PEDES MEI, SUPER ME MAGNA LOCUTI SUNT.

Hæc est altera ratio, cur elegerit obsurdescere et obmutescere: « Quia dixi, » inquit, apud me: « Nequando supergaudeant mihi inimici mei, » id est, bonum est mihi patientiam habere, et sperare in adiutorio Domini, ne forte si impatiens fuero, et reddam maledictum pro maledicto, Deus derelinquat me, et gaudent inimici mei super me, id est, super ruina mea letentur. « Et dum commoventur pedes mei super me magna locuti sunt, » id est, non sine causa metuo, ne de exilio meo letentur inimici; nam « dum commoventur pedes mei, » id est, dum incipiunt nutare pedes mei, et ego inclino ad casum (quod factum est, quando fuit in periculo regni amittendi) « inimici mei magna locuti sunt super me, » comminantes mihi, et predicantes extremum exitum. Est autem hoc loco observandum, particulam et sæpe in Scripturis poni pro quia, ut Isai. LXIII: « Tu enim pater noster es, et Abraham nescivit nos, et Israel ignoravit nos, » id est, tu solus, Domine, pater noster es: nam Abraham et Jacob, qui videbantur patres nostri esse, non agnoscent nos pro filiis. Sic etiam cap. LXIV, 5: « Tu iratus es, et peccavimus tibi, » id est, quia peccavimus tibi. Ita igitur hoc loco dicitur: « Et dum commoven-

Et pro quia in Scripturis frequenter.

enim ipse non redderet malum pro malo, illi e contrario retribuere mala pro bonis: et tamen vivebant, et exultabant, et roborabantur. Quae ad eum finem commemorantur a Davide, ut facilius Deum ad misericordiam inclinet. «Inimici autem mei vivunt, et confirmati sunt super me,» id est, ego quidem humiliatus sum et afflictus, et tamen patientiam servo, ac si surdus et mutus essem: interim autem «inimici mei vivunt,» id est, alacres sunt et exultant, «et confirmati sunt super me,» id est, robustiores et fortiores evaserunt, «et multiplicati sunt,» id est, et creverunt etiam quoad numerum, «qui oderunt me inique,» id est, illi vivunt, et roborati sunt, «et multiplicati, qui oderunt me,» sine ulla justa causa.

Vers. 18. 18. QUONIAM EGO IN FLAGELLA PARATUS SUM, ET DOLOR MEUS IN CONSPPECTU MEO SEMPER.

Addit tertiam rationem, cur voluerit obsurdere et obtumescere coram adversariis: «Quoniam, inquit, ego» propter peccata mea «paratus sum flagelliari,» non solum flagellis verborum et detractionum, sed etiam flagellis verborum et plagarum. Nam dolor quem merui, semper ante oculos mentis meae versatur, vel quia dolor meus, id est peccatum meum, quod mihi doloris continui causa est, nunquam ab oculis cordis mei recedit. In hebraeo est vox צלע, quam aliqui verterunt claudicationem; alii putant legi debere צלע, id est lepram; nos habemus flagella, ex graeco; sed nulla est difficultas: nam vox illa צלע communiter significat latus, sive costam; sed traducitur ad significandam claudicationem, quia claudi dum ambulat, declinat ad unum latus, et non recti incedunt. Traducitur etiam ad significandam plagam, vel attritionem, ac per hoc etiam flagellum, quia flagellis accipiuntur plagae. Itaque S. Hieronymus vertit: *Ego ad plagas paratus sum, et Septuaginta Interpretes: Ego autem in flagella paratus sum.*

Vers. 19. 19. QUONIAM INIQUITATEM MEAM ANNUNTIABO, ET COGITABO PRO PECCATO MEO.

Reddit rationem cur in flagella paratum se dixerit: «Quoniam, inquit, iniquitatem meam annuntiabo,» id est, quoniam agnosco et confiteor me peccasse, et flagella commuisse; «et cogitabo pro peccato meo,» expiando videlicet. Significantius ex hebraeo vertit S. Hieronymus: *Et sollicitus ero pro peccato meo, id est, diligenter et anxie cogitabo, quo modo possim Domino satisfacere ac plenam indulgentiam obtinere. Quod quidem salutare documentum est pro penitentibus, ut solliciti sint pro expiatione peccati, et libenter accipiant occasiones a Deo oblatas patientiam exercendi.*

Vers. 20. 20. INIMICI AUTEM MEI VIVUNT, ET CONFIRMATI SUNT SUPER ME, ET MULTIPLICATI SUNT, QUI ODERUNT ME INIQUE.

Posteaquam Propheta exposuit rationes, cur obsurdere et obtumescere coram adversariis suis, ut per patientiam Deum placaret, opponit patientiae suae contrariam adversariorum malitiam. Cum

enim ipse non redderet malum pro malo, illi e contrario retribuere mala pro bonis: et tamen vivebant, et exultabant, et roborabantur. Quae ad eum finem commemorantur a Davide, ut facilius Deum ad misericordiam inclinet. «Inimici autem mei vivunt, et confirmati sunt super me,» id est, ego quidem humiliatus sum et afflictus, et tamen patientiam servo, ac si surdus et mutus essem: interim autem «inimici mei vivunt,» id est, alacres sunt et exultant, «et confirmati sunt super me,» id est, robustiores et fortiores evaserunt, «et multiplicati sunt,» id est, et creverunt etiam quoad numerum, «qui oderunt me inique,» id est, illi vivunt, et roborati sunt, «et multiplicati, qui oderunt me,» sine ulla justa causa. In hebraeo est שָׂרָרְתִּי, qui oderunt me mendaciter, id est, ob causam falsam et ementitam. Videntur enim haec referri ad conjurationem Absalonis, qui mendacio suo persuaserat populum, regem non constituisse aliquos, qui iuste iudicarent; se autem iustissime iudicaturum, si rex constitueretur. Hinc enim factum est ut populus rebellaret, et toto corde sequeretur Absalonem, ut dicitur lib. II Reg. cap. xv.

21. QUI RETRIBUUNT MALA PRO BONIS, DETRAHEBANT MIHI, QUONIAM SEQUEBAR BONITATEM.

Probat quod dixit, sine justa causa se odio habitum fuisse ab inimicis, dicens: «Qui retribuere mala pro bonis detrahebant mihi,» quasi dicat: Vere oderunt me inique inimici mei; nam illi detrahebant mihi, qui retribuunt mala pro bonis, quales fuerunt Absalon filius, et Achitophel consiliarius. Absalon enim plurima bona a Davide acceperat, et paulo ante obtinuerat indulgentiam fratricidii, et tamen detrahebat davidi patri suo tanquam negligenti et injusto, dicens is, qui veniebat ad iudicium regis: «Videntur mihi sermones tui iusti et boni, sed non est, qui te audiatur constitutus a rege,» II Reg. xv. Sic etiam Achitophel acceperat a Davide magnum honorem, ut esset principalis regni consiliarius, et tamen oblitus beneficii defecit a Davide ad Absalonem, et consilia iniquissima contra eundem Davidem Absalon dedit, II Reg. xvi et xvii. Nec solum detrahebant mihi, qui retribuunt mala pro bonis, sed etiam (quod gravius est) detrahebant mihi, quoniam sequebar bonitatem,» id est, quia sincero corde et bona voluntate cum omnibus agebam, et eo modo contrarius eram iniquis eorum desideriis et operibus.

22. NE DERELINQUAS ME, DOMINE DEUS MEUS, NE DISCESSERIS A ME.

23. INTENDE IN ADIUTORIUM MEUM, DOMINE DEUS SALUTIS MEAE.

Concludit ex his quae dixit, Deumque precatur, ut protectione sua illi adsit, et quasi idem repetit, quod in principio Psalmi dixit: tunc

enim Deus in ira, vel furore suo gravissima punit aliquem, cum illum gratia sua destituit, et tanquam ab inimico recedit, et inter hostes nudum adiutorio suo constituit. Sicut igitur dixerat initio Psalmi: «Domine, ne in furore tuo arguas me,» ita nunc in fine concludit: «Ne derelinquas me, Domine Deus meus,» id est, ne deserat me gratia tua, quandoquidem tu es Dominus meus, qui me condidisti, et Deus meus, qui ad te summum bonum me fecisti. «Ne discesseris a me,» tanquam ab inimico; sed potius, ut pater, «intende in adiutorium meum,» id est, diligenter incumbere in auxilium meum, tu «Domine Deus salutis meae,» id est, tu qui auctor es salutis meae, a quo solo salutem exspecto, et in quo solo confido.

ALIA EXPLICATIO EIVSDEM PSALMI.

Vers. 1. 1. DOMINE, NE IN FURORE TUO ARGUAS ME, NEQUE IN IRA TUA CORRIPIAS ME.

Christus pro corpore suo loquitur, quod est Ecclesia, eique postulat liberationem.

Vers. 2. 2. QUONIAM SAGITTAE TUE INPILAE SUNT MIHI, ET CONFIRMASTI SUPER ME MANUM TUAM.

Dicit iuste se petere Ecclesiae liberationem, quoniam sagittae irae Dei, quae ad illam pertinebant, in se suscepit.

Vers. 3. 3. NON EST SANITAS IN CARNE MEA A FACIE IRAE TUAE, NON EST PAX OSSIBUS MEIS A FACIE PECCATORUM MEORUM.

Describit passionem suam generatim, ob quam a planta pedis usque ad verticem capitis non fuit in eo sanitas. Quod autem dicit: a facie peccatorum meorum, intelligitur de peccatis, non quae ipse fecit, sed quae in se punienda suscepit.

Vers. 4. 4. QUONIAM INIQUITATES MEAE SUPERGRASSE SUNT CAPUT MEUM, ET SICUT ONUS GRAVE GRAVATE SUNT SUPER ME.

Dicit ideo in carne sua non fuisse sanitatem a planta pedis usque ad verticem capitis, quoniam peccata, quae suscepit expianda, tam multa sunt, et tam gravia, ut supergrassa sint caput ejus multitudinis sua, et instar plumbi fuerint ob gravitatem suam.

Vers. 5. 5. PUTRIVERUNT, ET CORRUPTAE SUNT CIGATHICES MEAE A FACIE INSIPIENTIAE MEAE.

Vers. 6. 6. MISER FACTUS SUM, ET CURVATUS SUM USQUE IN FINEM, TOTA DIE CONTRISTATUS INGREDIAR.

Vers. 7. 7. QUONIAM LUMBI MEI IMPLETI SUNT ILLUSIONIBUS, ET NON EST SANITAS IN CARNE MEA.

Haec dicit pro corpore suo, deplorans corruptionem generis humani, quomodo quando quis dicit: Doleo pedes, manus, vel stomachum; caput est quod loquitur, sed non loquitur de dolore,

Et hic quidem mihi visus est hujus Psalmi sensus literalis: tamen quoniam SS. Patres Chrysostomus, Augustinus, Hieronymus et Gregorius vel totum Psalmum, vel certe a medio usque ad finem de Christo exponunt; sciendum est posse totum Psalmum de Davide explicari: primum, ut Davidis personae proprie convenit, deinde ut David personam Christi gerebat. Spiritus enim Sanctus plura simul intendere potest in verbis iisdem, nimirum narrare tribulationes Davidis, et simul praedicere Christi passiones, qui Davidis filius secundum carnem futurus erat. Cum igitur de persona Davidis Psalmum exposuerimus, indicemus etiam breviter quemadmodum ad Christum idem Psalmus applicari possit.

Palms hic Davidi et peccatorum Christi gerebat co. venit.

quod in se patitur, sed quod in membris, et in corpore suo habet.

8. AFFLICTUS SUM, ET HUMILIATUS SUM NINIS, RUGIETIAM A GEMITU CORDIS MEI.

Hic incipit ordine recensere passionem suam. Pertinent enim haec verba ad orationem in horto habitam.

9. DOMINE, ANTE TE OMNE DESIDERIUM MEUM, ET GEMITUS MEUS A TE NON EST ABSCONDITUS.

10. COR MEUM CONTURBATUM EST, DERELIQUIT ME VIRTUS MEA, ET LUMEN OCULORUM MEORUM, ET IPSEM NON EST MECUM.

Ad eandem orationem pertinent, in qua desideravit calicem transire, et cepit turbari, pavere, tedere, et moestus esse. Et ut experiretur amaritudinem imminentes passionis, voluit virtutem et lumen divinae consolationis in partem inferiorem influere, ita ut etiam angelus de caelo apparuerit confortans eum.

11. AMICI MEI, ET PROXIMI MEI ADVERSUM ME APPROPINQUAVERUNT, ET STETERUNT.

Hoc impletum est in Juda amico, et Judaeis proximis, quando comprehenderunt eum.

12. ET QUI JUXTA ME ERANT, DE LONGE STETERUNT.

Hoc impletum est in Apostolis, qui fugerunt, et in Petro, qui sequebatur a longe.

ET VIM FACIEBANT, QUI QUEREBANT ANIMAM MEAM.

Impletum est in concilio sacerdotum, sollicito querebantur falsa testimonia, ut eum perderent.

13. ET QUI INQUIREBANT MALA MIHI, LOCUTI SUNT VANITATES, ET DOLOS TOTA DIE MEDITABANTUR.

Ad idem concilium pertinent.